

SVETELNE ROKY

výběr

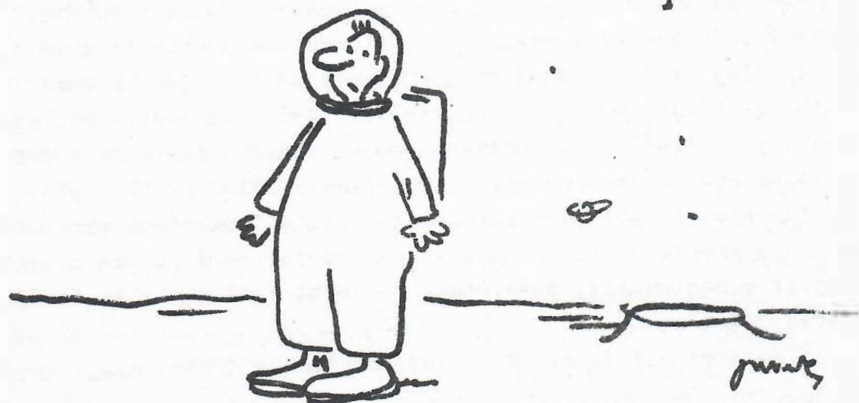
2 - 1985

DOBRE JITRO CHLAPCI. JMENUJI SE JAMES ALDRIN.
TADY ROY VAH TEĎ ŘEKNE NĚCO VTIPLNĚHO.

CÍTÍTE SE V KOSMICKÉM PROSTORU JAKO IDIOT?

VRATTE SE DOMŮ!

SLOVO ÚVODEM

Přišli jsme za vámi již podruhé, je tedy na čase se představit.

Časopis Světelné roky /SR/ vychází třetím rokem. Doposud v nákladu čistě symbolickém - zpočátku náklad čtyř výtisků, nyní pěti. Zvýšení tohoto počtu formou spolupráce s Interkomem přišlo už v období, kdy máme ujasněnou představu, o čem chceme psát. Snad jsme získali i trochu zkušeností, jak psát.

Ve Světelných rocích nenajdete prakticky povídkovou tvortu /překlady vůbec, původní povídky výjimečně/. Hlavní obsahovou náplní SR jsou filmové obsahy a recenze, materiály spojené s filmem /fotografie, kreslené seriály apod./, obsahy rozhlasových a televizních her, výtvarné umění v proudu sci-fi, záznamy přednášek. Prostě se snažíme zachytávat formou psaného slova prchavé okamžiky potěšení zraku či sluchu. Tomuto je podřízena i redakční politika - podávat obsahy filmů /a ostatního/ jako uzavřené literární celky, se začátkem i koncem, úvodem i pointou, přesně tak, jak je filmové plátno /obrazovka, rozhlasový přijímač, přednáškový stůl/ před diváka a posluchače předloží. Je pochopitelné, že do všech těchto to článků je vnesen i subjektivní faktor chápání myšlenky a obsahu, což vyznění zachytávaného díla. Proto se můžeme někdy rozejít s názorem jiných "očitých svědků"; věřte, že je to způsobeno jen a jen tím, že se snažíme o co nejlogičtější, ale zároveň co nejsci-fištější, vysvětlení předkládané zápletky, dějového okamžiku či záměru tvůrců.

Abychom mnoho nemluvili a pošli důkazy svých slov ...

Petr Baubín ze SFK Andromeda, Plzeň nám v posledním Interkomu trochu nahrál. Nejen na poskytnutí důkazního materiálu, ale i na možnost být aktuálními.

Souhlasíme s ním, že amatérská tvorba filmové sci-fi byla jednou z ozdob Parcon-u 85, a proto jsme ji dnes zařadili do obsahu /i když článek byl zčásti napsán po akci v kulturním středisku Nisa - Bolzano v listopadu loňského roku/. Naopak nemůžeme souhlasit s názorem na promítané filmy profesionální produkce. Stejně tak, jako sběratel povídek knih založí do své sbírky /jakýmkoliv způsobem tématické/ exemplář určité kvality, stejně tak my přistupujeme k vědecko-fantastickým filmům. Promítat je ve fandomu sami ! Promítnutí filmu "Útěk z planety opír" bylo jedinečnou příležitostí shlédnout třetí díl natočené pentalogie /s tak slavným prvním dílem/ - naše záznamové zařízení /tužka a papír/ nemohlo zůstat v nečinnosti, vaše čtecí zařízení /oči a mozek, toužící po sci-fi/ nebude ušetřeno.

Nezbývá než dodat, že i ostatní články dnešního Výběru, jakož i všech budoucích, jsou potvrzením první části úvodu.

AMATÉRSKÉ FILMY

Kdyby vám někdo položil otázku, kde všude v umění najdeme vědeckou fantastiku, vezte, že musíte odpovědět : v každém odvětví. O průniku našeho oblíbeného žánru do amatérského filmu byste třeba byli nuceni předložit důkazy. Přijměte následující řádky i jako pomoc pro vaši argumentaci.

Jako první se představí rodina Kafka z Prahy s filmem "Kdyby nebylo vran" /1980, černobílé, hlavní role : I. Dvořák/. Hlavní hrdina tohoto, možná rádoby, sci-fi snímku se dostává do nezavidělné situace : výlet /jiný účel jeho cesty ven z města mě nenapadl/ do přírody končí téměř tragicky - kromě vran a jeho samotného není široko daleko živé duše. Ani návrat do města nepřináší ovoce; obchody zavřené, v bytech na sídlišti na hromadě mačkané zvonky nikdo nereaguje, volání "Hej!", nesoucí se s ozvěnou obytnou čtvrtí, nikdo neslyší. Vše vyřeší ženský, který z ampliánu oznámí obyvatelům města, že skončil nácvik radiačního poplachu.

Druhý snímek je pravým opakem prvního. Josef Psohlavec natočil barevný animovaný film "Návštěva" jako skutečné science-fiction, s protiválečným vyzněním.

Na Zemi přistává létající talíř mimozemské civilizace /její zástupci jsou podobní kočičím slečnám/. Posádka s potřebným náčiním /jeho složení vyvolalo úsměv/ vysedá a vydává se na obvyklý a samozřejmý průzkum. Okolo jdoucí houbař nalezne vesmírné plevidlo, nález oznámí a vrtulník dopraví létající talíř do výzkumné základny. Zde ho tým odborníků podrobí důkladné analýze.

Mezitím se návštěvníci vrací na místo přistání, svůj dopravní prostředek nenalézají, a tak se pomocí citlivého lokátoru vpraví po jeho stopě. Lokátor je doveze před zbrojní komplex, z něhož právě vyjíždějí čerstvě vyrobené tanky. Před zraky návštěvy z dalekého vesmíru prochází výrobní linka inovací a z bran továrny začnou vyjíždět tanky tvaru /a zajímavé je, že i khaki barva se změnila na stříbřitě bílou/ létajícího talíře.

Divák ocenil především výtvarné pojetí celého snímku, zvukový doprovod a v neposlední řadě i myšlenku krátké vize.

"Záhada Freyského opatství" /černobílé, zvukové/ natočil brněšák jako hrom Petr Hvižd na motivy povídky Keitha Robertse "Boulterovi kanáři" /viz Tichá hrůza, edice Saturn/. Osobně jsem povídku nečetl, ale podle ohlasu v hledišti se děj filmu od literární předlohy příliš neodlišuje. Za zmínku stojí spojení hraného filmu s filmem kresleným, což se ukázalo jako nejlepší východisko pro zobrazení kanárů. Úroveň triků byla vysoká, filmo-

ví amatéři se v tomto směru opravdu činí. Kanáři nebyli pouhou dvojexpozicí nejasných skvrn, ale i pohybujícími se /!/, ostře vykreslenými strážidélky. Z posledního slova vyplývá i specifický žánr filmu : duchařina.

Čtrtý film "Karina" /barevný, zvukový s dosti slušným synchronem/ Jaroslava Vlasatého můžeme označit za sexy sci-fi. Příběh muže, který ponechá ženu v lázních a cestou vezme stopačku, z níž se nakonec vyklíbe robotka de luxe, je velice nevhodně doplněn scénou s nadřazenou sousedkou hlavního hrdiny, která se naprosto nepochopitelně před kamerou svléká. Tedy, abych byl přesnější : účel odložení svršků z horní poloviny těla, včetně podprsenky, je poučenému člověku jasný; zcela zakryt mi však zůstává důvod, proč režisér tuto scénu do jinak solidního filmu natočil. Ne, nejsem puritán. Jen si myslím, že sex je to poslední, čím by si měl americký film pomáhat.

"Poslední pozvání" natočil opět brněnský Petr Hvižd /černobílý, 1971/ zvukové - výborný synchron/.

Strýc Jindřich píše svému synovci Viktorovi, aby za ním, na lesní samotě, kam se uchýlil před patnácti lety, neprodleně přijel. Má prý strach z podivných věcí, které se v poslední u samoty dějí. Snad mohou mít souvislost s událostí před osmi lety, po které nemá strýc čisté svědomí. Scéna končí slovy : "Přijdeš-li pozdě, může se stát, že mě tu již nenajdeš."

Viktor neváhá. Při cestě automobilem nedaleko samoty málem usmrtil mladou dívku v bílých šatech, která mu vběhne pod auto. Viktor zastaví v poslední chvíli. Dívka Viktorovi říká, aby se vrátil, že jeho cesta za strýcem nemá cenu, nemá smysl. Viktor se nabízí, že dívku svezí. Během cesty si všimne hlubokých, ale nekrvácejících, ran na dívčině pravém zápěstí. Viktor zachová relativní klid; zvědavost projeví jen otázkou, kam vlastně dívka jede. Po odpovědi "Nikam" Viktor zastavuje a dívka mizí v lese.

Viktor strýce na samotě nenachází. Starší žena z nejbližšího stavení Viktora informuje, že se strýc odtěhoval, a nabízí mu nocleh. Viktor přijímá. Do domu přijdou již za tmy. Žena vede Viktora do podkroví. Když míjejí pootevřené dveře kuchyně, zahlédne Viktor sedět u stolu černovlasého mladíka a dívku, sedící zády ke dveřím. V malém pokojíku pod střešou ho zaujme fotografie dívky, kterou málem přejel při odpolední rychlé jízdě za strýcem. Na dotaz žena odpoví, že je to její dcera, která před osmi lety spáchala sebevraždu, neboť její mládenec uhořel v hořícím domě při pokusu požár a jeho následky likvidovat. Viktor chce namítnout, že dívku odpoledne viděl, ale v poslední chvíli se zarazil. Znějí mu v uších slova strýce o podivných událostech i výstřeha záhadné dívky. Rozhodne se přijít věci na kloub, zvláště poté, co v pokoji nalézá i fotografii uhořelého mladíka.

Je to ten, kterého viděl sedět v kuchyni.

Oknem zaslechne hlasy. Vyhlédne a uvidí ženu, jak se loučí se svou dcerou, dívkou ze silnice i z fotografie, a s jejím chlapcem. Viktor se za nimi oknem vypraví. Mezitím přijde do pokoje žena, která zjevně uspokojena vzniklou situací, sfoukne hořící petrolejku /metaforická předzvěst Viktorovy smrti/.

Dvojice si je zřejmě vědoma pronásledování. Cílevědomě vedou stopaře až do uhořelého domu za kopcem. Zde se oba Viktorovi ztratí z očí; ale to jen proto, že se mu octnou za zády.

Viktor prohledává osm let chátrající spáleniště. Ve velké hale nachází pod černým suknem mrtvolu svého strýce. Vyděšen utíká. Před domem potká dvojici mladých lidí, lépe řečeno, oni mu zastoupí cestu. Viktor už ví, že jsou duchové. Na otázku, proč zabili strýce, se mu dostává vysvětlení, že strýc Jindřich byl tenkrát před osmi lety také svědkem požáru, ale bál se zasáhnout, utekl z místa nešťastí a způsobil tak smrt člověka; a za svůj hřích si zasloužil smrt. A dodávají, že, jelikož Viktor vše ví, neodejde odsud živý.

Viktor se rozhodne jednat. Bleskurychle proběhne mezi dívkou a chlapcem a mizí ve tmě. Dívka zastaví svého milého slovy "Vrátí se; a ještě dnes".

Viktor dobíhá k autu, startuje a šílenou rychlostí ujíždí co nejdále od domu duchů. U kraje silnice zahlédne stopařku. Vzhledem úplně odlišnou od sebevraždnice, ale Viktor v ní vidí skorooběť své již včerejší bláznivé jízdy. Zakrývá si rukama obličej a tím ztrácí vládu nad vozem. Havaruje. Zděšené stopaře se naskytne pohled na hlubokou krvácející ránu na Viktorově hlavě.

U stolu sedí milenecká dvojice a strýc Jindřich. Do dveří vchází Viktor - či vlastně jen jeho duch - s rozbitou hlavou. Vrátil se.

Tedy opět duchařina. Ale opravdu dobře natočená. Jedna zajímavost, která svědčí o přemýšlivosti autora. Na dívce i na Viktorovi jsou vidět příčiny jejich smrti /rozřiznuté zápěstí, rozbitá hlava/; na strýci nikoliv, ale divák neví, jak zemřel /třeba na infarkt/. Ovšem jak zobrazit popáleniny a uhořelého mládence vůbec. Ten v retrospektivách během filmu evidentně uhořel. Autor si poradil : představitele role mládence celého oblékl do černého oděvu.

Pokračování se tento článek dočkal po Parcon-u. Dokonale se ve druhé části podařilo zachytit atmosféru celého promítání /i jeho reprízy na žádost poprvé neuspokojených parconovských účastníků/.

Akci organizátoři naplánovali do maličké posluchárny P2, která nečeká němu návalu naprosto nedostačovala. Sebeobětování scifistů, kteří v nacpané a zcela vydýchané místnosti posedávali pod plátnem a lámali si obratle krč

ní páteře, jen svědčí o kvalitách promítaných filmů. Nutno podotknout, že do skupiny obětavců patří i Ondřej Neff, jehož také neodradila mimořádně nepohodlná pozice diváka.

Večer týž program zcela naplnil mnohem větší místnost - klub "C" i s přílehlou předsíní.

Poslední film, o kterém se v článku zmíníme, máme, bohužel, zaznamenaný bez příslušných údajů. Vezměte tedy za vděk alespoň podrobným obsahem.

Mladá tmavovlasá žena projíždí autem opatřené krasovitou krajinou. Slunce krásně svítí, kolem ubíhá zářivá příroda. Za jízdou sčítajícím autem najednou výhružně zamávají větve. Jsou na nich ježabíky? Nebo neznámé senzory, které auto zaregistrovaly?

V okamžiku se zatáhne - vůz vjede do mraků. A v tmě před autem se objeví uprostřed silnice postava muže v černém. Stojí bez pohnutí. Žena zoufale brzdí - ale ucítí náraz. Zestaví. Muže nikde není. Vystoupí a marně se rozhlíží. Pod autem sní v jeho okolí nikdo není. Uklidňuje se, sedá do vozu a znovu se rozjíždí. Jede již ponaleji. Když znovu spatří tu hroznou postavu, stačí zabrzdit dříve, než k ní dojde.

Člověk náhle zmizí. Dívka opět vystoupí a obtchází své auto. Nikde nikdo. Když znovu startuje, viditelně se jí třesou ruce. Pohlédne ze zvyku do zpětného zrcátka - a vykřikne. Vidí v něm tvář toho muže. Chlédne se. Nikde nikdo. Panika vítězí.

Dívka vyběhne z vozidla a utíká po silnici pryč. Po několika krocích ke svému údivu vyběhne z mraků. Kolem je zase usměvavé slunečno. Jde klidněji dále. Za zatáčkou vidí cizí auto. Běží k němu. Nahne se do okénka - a uvnitř vidí svého "známého" s rozbitou hlavou. Je zřejmě mrtvý. Strašný úlek, vykřikne. Prchá pryč.

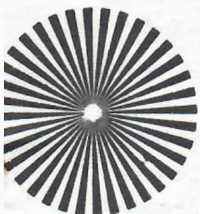
Za křovím uvidí stát jiná auta. Pomalu se k nim blíží. Tu se rozhrne křoví, vystoupí žena v montérkách: "Dostanu pětku." Utrhne z bločku lístek a natáhne ruku pro peníze. Vyděšená řidička jí podá bankovku - ani neví, jakou - a udiveně pozoruje, jak několik mužů vynáší z křoví jakési přístroje a ukládají je do přistaveného automobilu.

"Balíme, pro dnešek konec."

Teprve když odjedou, podívá se dívka na lístek, který pořád svírá v ruce. Je na něm velkými písmeny napsáno: "Turistická atrakce - Holografické efekty".

Na obalce ilustrace G.Roux a L.Benetta z knihy J.Verne - Pán světa
vydané nakl. J.R.Vilímek, Praha 1925.
K článku O.Neff - Od Verne do 20. let

ÚTĚK Z PLANETY OPIC

Originální název : Escape From the Planet Of the Apes
USA, 1971

Kamera : Joseph Biroc

Scénář : Arthur P. Jacobs

Režie : Don Taylor

Hrají : Roddy McDowell, Kim Hunterová, Bradford Dillman aj.

Poslední bod parconovského programu. Největší překvapení. Podle slov pořadatelů film zajištěn až v první den konání Parcon-u ...

Přistání proběhlo bez problémů. Vrtulník našel přistávací modul v místech, kde ho najít měl, vytažení na nedaleký břeh netrvalo dlouho. Z útrob vycházejí tři američtí kosmonauté ve skafandrech své země. Tady nic neobvyklého. Až ... až na to, že se kosmická loď vrátila dva roky po svém startu, což je podle plánu vzato příliš brzy, a že po sundání tmavých, směrem dovnitř neprůhledných, přileb stojí před užaslým uvítacím výborem, sestaveným výhradně z příslušníků armády, tři opice !!

Pro ty, kdo viděl první díl, jsou to dva staří známí - dr. Zira s manželem, dr. Corneliem, a jeden neznámý šimpanz, dr. Majlo. Vojenský uvítací výbor se na opice ale nedívá jako na staré známé a odveze tři návštěvníky z kosmu do losangeleské ZOO. Šimpanzi jsou považováni za vyslance mimozemské civilizace, ať za vyslance opravdové a reprezentativní či za pokusné objekty. Jako k takovým je k nim v ZOO i přistupováno. Zavření v kleci v sousedství ohromné gorily očekávají další události.

Dívák ví, že šimpanzi jsou inteligentní bytosti, potomci lidí, z druhého dílu /to vědí ti šťastnější/ ví také, že se tomuto triu podařilo uniknout ze Země těsně před jejím zničením ve 4. tisíciletí, a proto ho ani moc nepřekvapí, když opice začnou mluvit a dohadovat se mezi sebou, co se vlastně stalo.

Podle stupně inteligence gorily v těsně sousedící kleci poznají, že se ocitli v době, kdy opice ještě nemluví a nejeví známky vyšší inteligence. Dr. Majlo pak svým druhům vysvětlí, že v raketě prodělali časový skok zpět o dvě tisíciletí. Další plány a dedukce není však schopen ani nastínit, neboť nejdříve je vyruší testovací komise a po jejím odchodu se neopatrně přiblíží k mříži, za níž je nebezpečná gorila, která dr. Majla i přes mřížovanou překážku udusí.

Testovací komise jsou dva odborníci - dr. Louis Davis s kolegyní, nazývanou Stevie. Na židli před Louise suverénně usedne Zira a primi-

tivní testy s barevnými tělesy či s banáne zvládne bravurně, dává zároveň najevo, že pohrdá s takovým podceňováním, jakým je lidé zahrnu-
li / tato scéna patří k nejlepším z celého filmu/. Louis a Stevie po-
znávají, že před nimi jsou mluvící inteligentní bytosti. To změní i pří-
stup k nim. Okamžitě jsou vyvedeni z klece, je s nimi zacházeno s mno-
hem většími ohledy.

Je svolána mimořádná komise, která má posoudit vzniklou situaci
a vyvodit z ní patřičné závěry pro další postup. Zpočátku i členové
komise přes odborné reference jednájí s manželskou dvojicí nadřazeně
a s notnou dávkou podceňování. Jakkmile se ale ukáže /pochopitelně, že
za asistence televizních kamer - v Americe to ani jinak nejde/, že o-
pice mluví /a navíc anglicky/, smějí se, vtipně reagují - prostě dispo-
nují inteligencí na úrovni lidské, zvýší se zájem, otázky nabudou na
aktuálnosti a získají smysl. Znáte Taylora ? Otázka logická, když oři-
letěli jeho lodí. Šimpanzi ho samozřejmě znají, ale odpověď zní - ne.
První lež.

Po skončení oficiálních rozhovorů šimpanzi zůstanou o samotě se
svými dvěma přáteli. Zira se přiznává, že Taylora znají. Přicházejí
totiž z budoucnosti Země, nikoliv z jiné planety, nikoliv ze současné-
ho běhu událostí.

Tisková improvizovaná konference způsobí hotovou senzaci. Zira
a Cornelius se stanou velice populárními osobnostmi. Jsou ubytováni
v nejlepším hotelu, fotografování, filmování, oblékáni jako normální
lidé. Poznávají věci charakteristické pro dvacáté století - alkohol,
muzeum, publicitu apod.

Ideální stav nemůže pochopitelně trvat dlouho. Lidé zajímá, co
se bude dít v budoucnosti. Zpráva o zničení Země odpovědná místa šoku-
je. Zjistí se další, pro lidi mnohem horší fakta. V době zničení jsou
lidé a opice v ošádném nastavení než dnes, opice rozhodují o dalším
vývoji, lidé jen doslova a dopísmene němě přihlížejí. Přihlížejí, jak
opice, stejně jako jejich předkové před válkou, nejsou jednotné; zatím-
co šimpanzi jsou pacifisté, gorily a orangutáni chtějí válku ...

Další interpretace obsahu je velice složitá. Film byl promítán
v německé verzi a bez překladu, pochopení pravého smyslu rychlých
a dlouhých dialogů bylo tedy těžké, ne-li přímo nemožné. Zachycené
útržky jsme mezi sebou mnohokrát a důkladně probírali; výsledek našich
názorových výměn vám předložím. Ale spíše by tento film z právě nastí-
něných důvodů měl patřit do rubriky "bez záruky".

Kritického bodu situace dosáhne v okamžiku, kdy Zira pod vlivem
opojného šampaňského sdělí přidělcenci k naší dvojici uvedená krutá fak-

ta. Vztahy lidí z dvacátého století k opicím z budoucnosti se opět obrací o 180 stupňů. Věrní zůstanou jen Louis a Stevie. Ti však nemají k Zíře a Corneliovi přístup - ti jsou zavřeni v jakémsi vojenském táboře, a tak vlastně jen běhu událostí přihlížejí.

Se šimpanzi jedná jeden z poradců amerického prezidenta, dr. Laurent, muž, který zastává velice radikální stanovisko změnit budoucí běh událostí.

Aby Laurent ze Ziry dostal další podrobnosti z budoucnosti i z jejího výzkumu v oblasti anatomie lidí, neštítí se sáhnout po droze pravdy. Povolá dokonce Louise, aby jí Zíře píchl on a svou přítomností dokázal bezpečnost a nezávadnost jejího použití. Stane se. Zira omámena pravdivě odpovídá na pokládané otázky : zabývala se anatomii lidí, snažila se odstranit předsudky některých vědců, že opice se nemohla vyvinout z člověka, operativními zákroky se se svým týmem pokoušela "voperovat" lidem centra řeči, přiznala, že opice lovily lidi pro zábavu aj.

Zířina výpověď šimpanzům jen přitíží. Laurent přechází do otevřených názorů likvidace opic i jejich případných potomků.

Zira se mezitím svěřuje Corneliovi, že nejpozději do týdne porodí potomka. Cornelius neváhá ani okamžik. Jakmile jim přinesou první jídlo, omráčí obsluhu a s pomocí lehkomyšlných strážců prchne se Zirou z tábora. Jejich útěk je však brzy odhalen, je vyhlášeno pátrání.

K táboru přijíždí i Stevie. Cornelius ji zastaví a naléhavě žádá o pomoc a o nevyzrazení. Stevie souhlasí; naštěstí vše kryje rouška tmavé noci. Za přispění Louise zaveze Stevie nastávající rodiče ke známému do jednoho z mnoha okolních cirkusů. Tam také Zira porodí.

V následujících scénách je velká symbolika, neboť nad místy, kde leží Zira se svým mládětem /jsem na rozpacích, zda psát dítě, mládě či potomek/, je klec, kde právě šimpanzí cvičená matka porodila také jedno mládě. Jedna opičí matka v kleci, druhá na svobodě ... Která vlastně ?

Horlivý Laurent organizuje zběsilé pátrání. Přestože ho prezident důrazně upozorní, že chce šimpanze živé /zde si uvědomuji, že vlastně lidé museli vědět o Zířině jiném stavu; ale kdy se to dozvěděli a jak, to opravdu nevím/, Laurent je rozhodnut použít všech prostředků. Kam mohli utéci ? Všechny pátrací akce končí krachem. Kam ? No, jasně, ke svým ! Prohledejte všechny cirkusy a ZOO !!

Louis varuje Ziru a Cornelia. Musí pryč ! Zira váhá. Co s mládětem ? Vzít ho s sebou nebo nechat u dobrého člověka, který se jí svěří, že šimpanze má raději než lidi a který dá jejímu mláděti drahý medailónek po matce ? Navíc jim dočasný pečovatelský navrhne, aby za ním přijeli

za město na Floridu, kde je bezpečně ukryje. Teď to ale bohužel nejde.

Louis a Stevie vybaví trojici na cestu potřebným proviantem, dají jim i jednu pistoli. Následuje stručný popis cesty i místa, kde se sejdou - na pobřeží v přístavu.

Cesta je namáhavá. Mládě je těžké, Zira proto u jednoho těžního zařízení ropné rafinérie ukryje tašku s věcmi, která je pro ni velkou přítěží.

Fronásledovatelé jsou na tašku pochopitelně důlníky upozorněni. Cse útěku je tím pádem prozrazena. Laurentovi dojde, že uprchlíci směřují do přístavu; ozbrojen se ze nimi vydává.

Cornelius ukryje Ziru a Mládě v podpalubí jedné staré lodě a jde vyhlížet Louise, se kterým se zde mají sejít. Laurent Cornelis zahlédne dalekohledem - je u cíle ! Také helikoptéro, pátrající v okolí po utečencích, Cornelia zahlédne a posádka přivolá na místo posily.

Na místo blížící se neodvratné tragédie jede i Louis se Stevie. Přijdou však pozdě. Již mohou jen sledovat, jak Laurent zastřelí mládě a těžce zraní Ziru, jak Cornelius zastřelí Laurenta a Cornelia zase vojáci na běhu. Zraněná Zira z posledních sil hodí zakrvavený balíček s mrtvým mládětem do vody a zemře po boku svého manžela.

Jediní Louis a Stevie jsou otřeseni.

Na Floridě budují cirkusáci šapito; v jedné z pojízdných klecí je sleduje i malé šimpanzí mládě. Zvuky, které vydává, vzdáleně připomínají dětské "máma" - přesně, jak ho to učila Zira ve chvílkách společného krátkého štěstí. Na krku se mláděti leskne medailónek. Zira přece jen své mládě vyměnila a zanechala je u dobrých lidí v naději, že se k němu vrátí...

Nebudu film kritizovat ani chválit; už dost na tom, že jsem zřejmě neinterpretoval děj nejpřesněji. Jedno si však neodpustím. Maskér John Chambers odvedl dobrou práci. Nejen proto, že masky byly skvělé, ale já jsem hned, aniž by se šimpanzí představili, poznal, že je to Zira a Cornelius ! A to mezi natáčením prvního a druhého /resp. třetího/ dílu uplynuly tři /resp. čtyři/ roky.

Redakce prosí čtenáře o omluvení tiskových chyb. V minulém čísle výběru došlo ke zkomolení jména jednoho z organizátorů Farconu. Místo jména Pavel Klička má být uvedeno správně Pavel Křivka. Omlouváme se tímto i jemu osobně.

redakce

Ve čtvrtek 30. května čekala na návštěvníky Polské velmi hezká akce. Sci-fisty navštívila spisovatelka Ludmila Vaňková. Svým přístupem k posluchačům navodila okamžitě příjemnou a milou atmosféru. Všichni jsme ji se zájmem poslouchali a na její neustálé výzvy kladli dotazy. Paní Vaňková tak vytvořila zcela jinou atmosféru, než před několika měsíci srogantní archeolog.

Ludmila Vaňková se rozovídala hned u první otázky, jak se jako autorka historických románů mohla dostat ke sci-fi.

"Já jsem se nedostala od historické prózy k SF, ale bylo to naopak, protože Mosty přes propast času byly mojí první knihou. Teprve potom jsem se dostala k historii. Ale až skončím práci na tom všem, co mám z historie za sebou, snad se ke sci-fi zase vrátím. Ráda bych.

V literatuře existují tři takové odvětví, která jsou nejpracnější, vyžadují nejvíce vědomostí a shánění všelijakého materiálu a jsou kritikou daleko nejméně oceňovány. Jsou to historický román, SF a detektivka. Kniha ze současnosti není žádná práce. Také jsem to jednou zkusila a když člověk zná prostředí o kterém píše, jde to hladce a samo. Ale před usednutím ke stolu, na kterém chce spisovatel psát historický román nebo SF, je třeba hodně makat a pokud to má být nejen fi, ale i sci, chce to hodně toho nastudovat.

Ona ta SF a historie jsou si trochu podobné. My sice říkáme, že žijeme v současnosti, ale ta vlastně neexistuje. To, co bude za minutu je budoucnost a co se stalo před vteřinou je už dávno minulost. Takže to spolu úzce souvisí. Musím ale přiznat, že zarytí fandové jednoho mi vyčítají, že píšu to druhé.

Mosty byly mojí první knihou, kterou jsem navíc psala na objednávku. Zkoušela jsem psát už dříve, ale sama jsem neměla odvahu to někam odnést. Až jedna kolegyně z práce jednou něco odnesla do Mladé fronty a tam si redaktor objednal knihu. Já jsem na dovolené vymyslela několik námětů, mezi nimi i SF - no a redaktor si z toho vybral tu SF.

S tou knihou jsem i letos zažila takové hezké chvíle. Jestli si vzpomínáte, tak třetí výprava těch Tarenů má přistát letos. Já jsem si celou dobu dělala starosti, jak to bude, až ten 85. rok nastane, no a ono se něco stalo. Ten podivný úkaz, který byl letos pozorován v Sovětském svazu, to mohli být oni. Třeba přistáli a jsou tu teď někde mezi námi. Pokud jsou náhodou tady mezi sci-fisty, udělali by mi velkou radost, kdyby se přihlásili. /Nikdo se bohužel nepřihlásil, pozn. red./

. Ráda píšu SF o minulosti. K tomu by ale byl nutný stroj času,

jenž existenci ovšem Albert Einstein vyvrátil. Není přece možné zasahovat do minulosti. /Kdyby to možné bylo, tak by tu už dávno někdo musel udělat pořádek/. Abych se tedy vyhnula stroji času, musela jsem vymyslet civilizaci, která byla předtím a zasahovala jen do své budoucnosti, naší minulosti.

Chtěla jsem původně psát jen o 11. století v Africe a teprve na konci knihy prozradit, že jde o minulost. Postupně se mi to ale nějak rozrůstalo. Moji kosmonauti se pak dostali i do rudolfinské Prahy. Ale nešlo to tam už nacpat, bylo to takové násilné, protože se toho v tom 16. století dělo přece jen hodně, tak jsem to musela nakonec vypustit. Ale ráda bych to ještě někdy napsala. Něco mi v knize dalo spoustu vymyšlení. Ne třeba jak něco udělat, ale jak vysvětlit to, co se stalo, a proč například Terezi nezabránili Bartolomějské noci /protože se skutečně stala/.

Mosty přes propast času byla moje prvotina. Byla to zároveň kniha nejtěžší, protože to si se mnou ještě hrdinové dělali co chtěli, ale na druhou stranu to byla kniha nejlehčí, protože jsem se ještě nemohla opakovat. Moje dcera znala Mosty snad nazpaměť, často jsme se z toho zkoušely. Kdo kdy kde co řekl. Byla to zároveň moje nejčastěji přepisovaná kniha. Psala jsem a ještě jsem doobedu nevěděla o čem, vymýšlela jsem to do stroje. Při druhé a delší knize to už nejde. Po celou tu dobu, než Mosty vyšly /a trvalo to 4 roky/, jsem měla hrozný strach, že někdo napíše něco podobného; ale pak jsem usoudila, že i když dva lidé napíší stejnou věc, určitě ji zpracuje každý jinak a stejné to není a bát jsem se přestala.

Když Vojta Kantor připravoval antologii českých SF, napsala jsem mu jednu povídku. Měla tedy asi 30 stránek, na víc jsem to zhustit nedokázala a Kantorovi se moc líbilo. Ale pak tam strčil něco jiného, o čem vím, že se mu to nelíbilo. Asi proto, že to bylo kratší. Tak se na něj trochu zlobím. Ale možná je to dobře. Takhle budu tu věc moci ještě přepracovat a možná to vydá na novelku. Jmenuje se to Genesis. Nabízela jsem ji také Železnému, ale ten ji nechtěl, chce raději historický román.

A tak musím nejdříve dopsat Karla IV, pak se budu věnovat Genesis a pak bych se ještě chtěla vrátit k Terezi, protože jsem je zdaleka všechny ještě nepoužila. A teprve potom budu hledat nějaká nová temata. Ale snad toho budu umět včas nechat. /Doufejme, že ne - pozn. red./

Já jsem takový literární samozásobitel, stačím stažit přechíst to, co jsem sama napsala. Všechno si opisují a přepisují same, protože pak můžu všechno zbytečné zvenění vyhodit. Když to přepíše někdo jiný a já to jenom čtu, zůstane tam moc zbytečností.

Moje taková základní literatura, z níž jsem čerpala prvotní náměty a informace, byla Taylorova Biologická časovaná bomba a Jitro kouzelníků od Bergiera a Pawelse.

Já jsem takový velkolepý sci-fiista, řeším nejraději otázky rovnou celovesmírná, a takových otázek není mnoho. A tak vlastně ani moc románů napsat nemůžu. Ale chtěla bych se k SF ještě vrátit. Zatím to ale nějak nejde, ta historie se mi pořád víc a víc natahuje.

Vesmír mne zajímá především ve vztahu k člověku. Takový román, ve kterém kosmonauti někam letí, tam pobijou prachně vymyšlené potvory a pak se vrátí, a nic jiného se s lidmi neděje, tak to mě nebaví.

Mnozí dnešní autoři se za to, že píšou SF, stydí. Snaží se to vysvětlovat všelijak, třeba snem nebo něčím podobně hloupým. Když se za to stydí, ať to nepíšou.

Ptáte se, jestli někdy napíšu povídkovou antologii? Asi ne. Já povídky píšu nerada. Povídka chce jeden nápad bez odboček, ale těch já mám u každého nápadu tolik, že se do povídky prostě nevejdou.

Když jsem začala psát svou první knihu, bylo mi už padesát a tak už naštěstí bylo všem trapné mne poučovat, jak mám psát. Nikdo mě nezduroval do žádných spolků začínajících autorů a nedával mi "cenné" rady. To bych asi těžko snášela.

Dannikenovské úvahy mne velice zajímají. Jen si myslím, že je velká škoda, že u archeologických nálezů jsou většinou jenom archeologové. Protože pak všechno neobvyklé, tedy jiné než šperky, zuby a mince, vykládají jako kultovní předměty a přitom to může být něco dočista jiného a svědčit o něčem úplně jiném /viz známý "galvanický článek" - pozn. red./. O historii lidstva toho totiž víme, podle mne, tak 1%. Co knihoven bylo spáleno, o nichž víme. A co jich bylo ještě spáleno, o nichž vůbec nevíme. Já mám velice nerada dogmata, speciálně negace. Tvrdit, že něco je, to můžu. Ale nemůžu tvrdit, že něco není, jenom proto, že jsem to nikdy neviděla. Taková tvrzení jsou velice ošemetná.

Lidská řeč je, podle mne, dost na obtíž. Strašně totiž zpomaluje myšlení. Pokud tedy lidstvo čeká nějaký vývojový skok, mělo by to být směrem k bezeslovnému dorozumívání. Nějaké nedpojmové myšlení. Teprve pak může dojít k uspořádání všech dílčích poznatků, které dosud není možno nijak obsáhnout. A i když se potom člověk bude věnovat jen vynalézání, bude mít práce až nad hlavu. A nedosmrtní. A to i kdyby se nezabýval takovými zbytečnostmi, jako jsou diplomatické plotichy a to, kdo komu bude vládnout."

/Beseďu se spisovatelkou Ludmilou Vaňkovou se pokusil zaznamenat a k vydání připravil Starknest. Otázky nejsou uváděny, protože by to znehlednilo článek a navíc jsou zřejmé z reakcí paní Vaňkové./

OD VERNA DO 20. LET 20. STOLETÍ

Jak už bylo v úvodu tohoto čísla řečeno, SR se specializují na svým způsobem "prchavé zážitky", tedy i na přednášky. A nejlepší z nich, které jsme během posledních několika let slyšeli, byly bezesporu ty z cyklu Ondřeje Neffa - setkávali jsme se s nimi v OKD Prahy 8 v Trousilově ulici od podzimu 1983 a letos na jaře i v Junior klubu Na Chmelnici. Jsou to přednášky velice zajímavé obsahem i podáním, kdo si je nechal ujít, má čeho litovat. Dozvěděli jsme se spoustu zajímavých fakt z historie SF, která sice brzy zjistíme z knihy Všechno je jinak, ale povolme uzdu naší netrpělivosti, živěné dlouhými termíny nakladatelství, a zkusme tyto zážitky co možná věrně reprodukovat. Se záznamy těchto přednášek se tedy budete nadále setkávat na stránkách tohoto časopisu. Upozorňujeme předem, že jsme přednášky zaznamenávali vlastnoručně, často ze velice obtížných světelných i prostorových podmínek; ze případné omyly, nedokonalé pochopení autorových myšlenek či chybně uvedené názvy či jména, se vám, čtenářím, ale hlavně autorovi, O.Neffovi, upřímně omlouváme.

Podle některých historiků a badatelů scifistů začíná věk SF literatury těsně po vynálezu písma, a na potvrzení svých myšlenek uvádějí takové autory, jako byli Lukiános, Homér, Cyrano de Bergerac aj. Je jisté, že psali něco jiného, něco, co se vymykalo rámci jejich doby, ale byli to jenom předchůdci. Ze prvního spisovatele SF považují Verne, protože to byl první autor, který psal SF s vědomím, že píše SF. S touto tematikou pochopitelně souvisí i Mary Shelleyová se svými horrory, i Edgar Alan Poe se svou fantastikou, smíšenou s opileckou blouznivostí; ale Verne vytvořil novou literární školu, proto ho považují za zakladatele žánru a proto je i v nadpisu.

A protože ten druh románů, které Verne psal, měl úspěch, objevili se brzo napodobovatelé a pokračovatelé. O Vernovi samotném se nebudu šířit, toho myslím znáte sami dobře, podrobněji o něm píšou ve své knize Podivuhodný svět Julese Verna. Poněkud méně známý je dnes u nás Herbert George Wells. Jeho První lidé na Měsíci a zvláště Povídky s X jsou dodnes klasikou a klenotem žánru. Wells "nadřtil" chromnou spoustu povídek a románů, jeho autorstvím je poznamenán i nápad konfliktu mimozemšťanů s lidmi /Válka světů/, nakonec i jeden z nejpopulárnějších nástrojů SF, stroj času, vymyslel Wells. Přišel na myšlenku paralelních světů, na to, že by vesmír mohl být "vrstevnatý" a svět, v něm by se mohly vzájemně prostupovat. Prováděl literární experimenty s mimosmyslovým vnímáním /Extra sensory perception - ESP/,

telepatii, telekinezi a podobnými jevy a vědami. Nahlížel do vzdálené budoucnosti. Například ve svém románu Až spáček procitne popisuje vizi světa za 200 let. Je to příběh člověka, obyčejného, průměrného, který upadne do kataleptického spánku, zpomalí se mu fyziologické pochody a on tak přežije 200 let. Z jeho malého jmění v bance se díky úrokům stává kapitál a průměrný občanek se stává, aniž to tuší, milionářem, miliardářem a posléze hospodářským pánem světa. V té době dojde ke konfliktu dvou svářících se stran a jedna ho probudí, aby se se svým jměním přidal na jejich stranu.

Další pochmurná vize budoucnosti se objevuje v románu Stroj času. Vykohřívatelé a vykohřívání se již od sebe natolik vzdálili ve svém životě, že se jim změnila životní podmínky a v důsledku toho i oni samotní. Na Zemi už žijí dva biologicky zcela odlišné druhy. Potomci kapitalistů jsou veselí lidé, kteří poletují po světě šťastně z místa na místo, jekmile však nadejde noc, zalézají do koutů a třesou se hrůzou. V noci totiž vylézají z podzemních doupat potomci dělníků, pořádejí na kapitalisty hony a lačená pak požívají.

Teoretik SF literatury Wollheim rozlišuje v historii dva proudy, Vernovský a Wellsův. Jeden proud, Vernovský, jen domýšlel současnou techniku. Verne se nezajímal o politickou stránku světa a politické dění, zaměřoval se na vědeckou fakticitu, na zábavu a dobrodružství. Naproti tomu Wells si s technickou stránkou problému vůbec hlavu nelámá, šlo mu o příběh a o společenskou podstatu věcí. Dával do svých děl i trochu filosofického myšlení, sociologie a společenské angažovanosti. Ovšem já sám se k takovému dělení stavím skepticky, nemám rád nějaké takové škatulkování, stejně není přesné. Vždyť například takový Vernův Plující ostrov je potom evidentně Wellsovým typem románu. Literární teoretikové pak považují Wellse za literárně a umělecky hodnotnějšího, právě pro jeho angažovanost, ale já si myslím, že to není vůči Vernovi tak úplně spravedlivé. Je to také dáno tím, že je nutno přihlížet i k historickému kontextu, k tomu, že Verne psal o generaci dřív, v jiné době. Však také Verne na Wellse žárlil a vyjadřoval se o něm pohrdavě, i když naopak tomu nebylo a Wells o Vernovi vždy mluvil jako o svém vzoru a literárním otci.

Na konci 19. století už SF existovala jako literární jev./Nikoli žánr, jak pravila sekce SF při Svazu spisovatelů!/. Byl poznamenán tím, že Verne psal hlavně pro děti a jako takový byl napodobován. Mělo to za následek jisté zdětinštění tohoto "jevu", protože děti zajímá hlavně děj, prudké dějové zvraty a novinky. To poněkud tlačilo autory k určitému stylu psaní a mělo za následek určité vzdalování se skutečné literatuře. Další věcí, která do vývoje zasáhla, byla vydavatelská praxe. Takové knížky pro děti, a prudkými dějovými skoky a jednodu-

chými profily hrdinů bylo snadné upravovat pro časopisecká vydání, začala vycházet sešitová vydání, rodokapsy /hlavně v Anglii/ a vše pomalu ztrácelo na kvalitě.

Dalším Vernovým následovníkem byl Camille Flammarion, francouzský astronom a popularizátor astronomie a přírodních věd vůbec. V té době prožíval svět okouzlení z rozehřlých změn, objevů a vynálezů, které nastupovaly. Donedávna neuskutečnitelné věci se stávaly realitou a tak není divu, že podobná optimistická nálada vládla i v okultních vědách, věřilo se, že se zanedlouho podaří najít racionální vysvětlení a využití telepatie, telekineze apod. Proto i tak seriózní vědci, jako právě Flammarion, se zcela vážně zabývali okultními vědami a ESP. Flammarion také pevně věřil v existenci Merkurů, kanálů na Marsu. Jeho práce jsou na pomezí literatury faktu a beletrie, tak trochu jako součkovská fantasmagorie /Konec světa - 1893/.

Dalším autorem, dnes opět objevovaným, byl belgičan Rosney starší. Jeho dílo je zaměřeno převážně na v té době populární prehistorickou prózu, vymřelé civilizace a pod./ novela Kiba huzové, která také vyšla česky/ Nelze ani opomenout R.L.Stevensona a jeho Podivuhodný příběh doktora Jekylla a pana Hyde.

Wellsovým následovníkem byl i Rider Haggard. Použil z Verne i Wellse ty nejatraktivnější náměty a motivy, dobrodružství, cestování, okultismus a parapsychologické zázraky a výsledkem jeho práce bylo velké množství románů, jako např. Ona. Haggardovy romány byly jakousi injekcí žánru, přinesly nové dobrodružství a dějovost, ale také skutečnost a poznatek, že čtenářské publikum je ochotno "sgáblovat" kdekdo, jakoukoliv bláznivinu, že rádo čte téměř všechno. A tak se touto cestou vydala spousta autorů, aby měli zaručený úspěch a SF klesala na podprůměrnou řemeslnost.

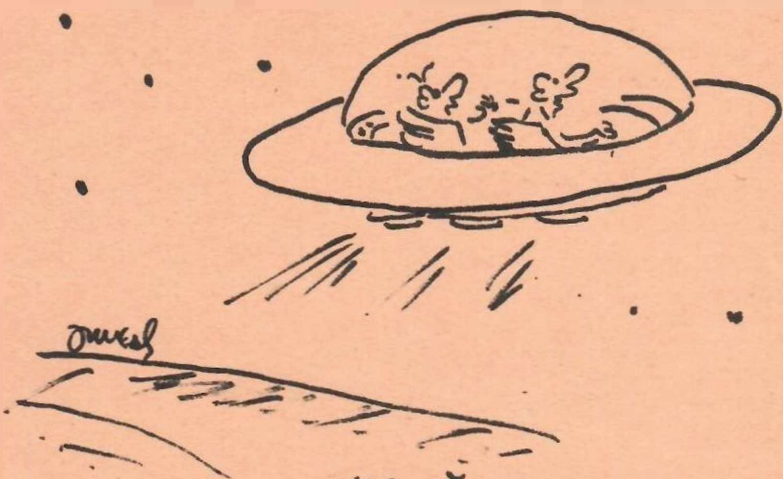
/Z přednášky O Neffa /OKD 8, 22.11.1983/ zaznamenal a k vydání připravil Starknest./

OBSAH

Slovo úvodem	2
Amatérské filmy	3
Útěk z planety opic	7
Beseda s Ludmilou Vaňkovou	11
C.Neff - Od Verne do 20. let	14

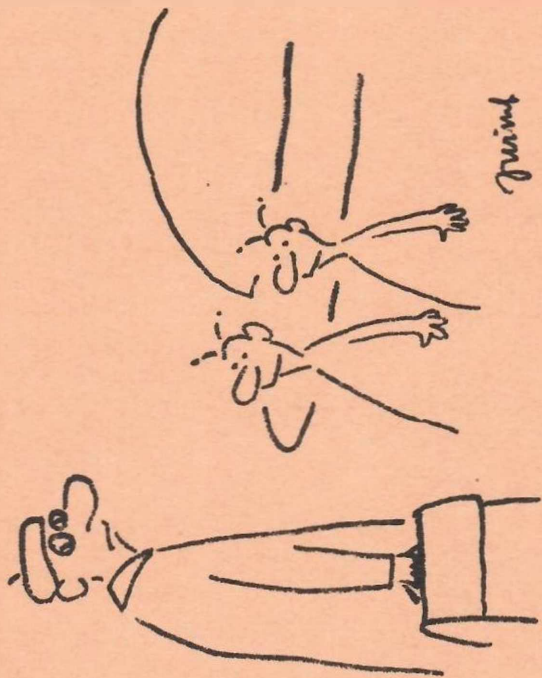
SVĚTELNÉ ROKY - VÝBĚR - Filmově-literární revue pro problematiku SF. Vydáno jako součást fanzinu SFK Spectra INTERCOM. Číslo připravili Dan a Dalibor Čápovi a Standa Černák. Uzávěrka: 12.června 1985. Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce. Určeno výhradně pro vnitřní potřebu. ZDARMA!

MÁTE ZNÁMOSTI MEU UFONY ?

VYUŽIJTE TOHO !

NEZAPOMEŇTE HLÁSIT ÚŘADŮM

SETKÁNÍ S UFONY ☐

